

Rezumat

Scopul tezei de doctorat constă în determinarea eficienței economice a utilizării factorilor de producție în cadrul S.C. AGROINDUSTRIALA BUCIUM S.A.

Obiectivele cercetării constau în: studierea istoricului și importanței producției de struguri; determinarea nivelului de dezvoltare a viticulturii pe plan mondial și în România; caracterizarea zonelor viticole din România; identificarea stadiului cercetării cu privire la factorii de producție: cu privire la concept, sistem și tipologie; elaborarea analizei diagnostic la S.C. AGROINDUSTRIALA BUCIUM S.A. pentru precizarea reperelor tehnico-economice și a condițiilor în care a fost realizată cercetarea; determinarea influenței factorilor de producție asupra eficienței economice a producției de struguri la S.C. AGROINDUSTRIALA BUCIUM S.A.

Metodele de cercetare utilizate au fost: documentarea științifică, analiza indicatorilor statistici, diagnosticul tehnico-economic, analiza economică.

Informațiile utilizate au avut diverse surse precum: documente contabile interne, documente oficiale furnizate de Ministerul Finanțelor Publice, date statistice preluate din cadrul bazelor de date naționale precum Institutul Național de Statistică și externe precum FAOSTAT.

Perioada în care a fost realizată cercetarea este cuprinsă între anii 2004 și 2008. Acest interval a fost limitat de existența informațiilor necesare cercetării provenite de la Ministerul Finanțelor Publice și cele din Anuarul Statistic al României.

Producția viticolă - domeniu important de activitate în unele exploatații agricole din România, prezintă importanță alimentară, industrială, agrotehnică - tehnologică, ambientală, export și sursă de profit.

Suprafața medie la nivel mondial înregistrată în perioada 2000-2007 de exemplu este de 7389,1 mii ha cu variații de la 7341,2 mii ha în anul 2000 la 7497,7 în anul 2003. Variabilitatea medie a fost de 2,1%. Suprafața medie a plantațiilor de vie din Europa a fost de 4218,6 mii ha cu variabilitatea de 8,2% iar din Uniunea Europeană de 3784,9 mii ha cu variabilitatea de 7,7%. În cadrul acestor două areale, suprafața maximă a fost deținută în anul 2000 când în Europa se înregistrau 4375,5 mii ha și în Uniunea Europeană 3920,2 mii ha.

Producția medie de struguri este mai mare la nivel mondial față de celelalte areale cercetate cu o medie de 8796,6 kg/ha și o variabilitate de 10,4%. În Europa și Uniunea Europeană valorile medii ale producției obținute pe unitate de suprafață au fost apropiate, ele situându-se la 7106,9 kg/ha și respectiv 7288,4 kg/ha cu o variabilitate de 16,3% și respectiv 16,4%. Variabilitatea indicatorului s-a determinat ca raport procentual între dinamica indicatorului pe an și media indicatorului în perioada 2000-2007.

Conform datelor preluate de la FAOSTAT producția totală de vin obținută la nivel mondial în perioada 2000-2007 a fost în medie de 277321,1 mii hl din care 187368,5 hl s-a obținut în Europa și 174309,4 mii hl în Uniunea Europeană. În România s-a obținut o producție medie de 5226,2 hl reprezentând 1,9% din producția mondială, 2,8% din producția europeană și 3,0% din producția obținută în Uniunea Europeană

România deținea în perioada 2000-2007 în medie, o suprafață de 212,8 mii ha plantație de viță de vie reprezentând 5,6% din suprafața cultivată cu viță de vie din Uniunea Europeană, 5,0% din cea a Europei și 2,9% din suprafața cultivată cu viță de vie la nivel mondial. Importul de vin în perioada 2000-2007 a fost la nivel mondial de 69847 mii hl vin, pe continent acesta a înregistrat o medie de 52728 mii hl iar în Uniunea Europeană de 45413 mii hl cu variații de 41,0%, 33,3% și respectiv 30,6%. În România cantitatea medie de vin importată a fost de 150 mii h cu o variație de 483,6%.

Evoluția valorii exportului de vin este exprimată printr-o creșterea anuală la nivel mondial de 11,0%, 9,5% la nivel european și în Uniunea Europeană iar în România de 4,5%.

În România exista un număr de 37 podgorii, din care fac parte 123 de centre viticole, la care se mai adaugă 40 de centre viticole independente, situate în afara podgoriilor. Numărul zonelor viticole este foarte mare.

Situat în N-E țării, Centrul viticol Bucium, împreună cu Centrul viticol Copou-Șorogari, Centrul viticol Uricani și Galata constituie așa numita "centură viticolă" a Iașului, ocupând 10-30% din suprafața agricolă.

Societatea comercială „Agroindustrială Bucium” S.A. Iași, s-a înființat în urma reorganizării fostei Întreprinderi Agricole de Stat (IAS) Bucium, unitate agricolă înființată în anul 1949.

S.C. AGROINDUSTRIALA BUCIUM S.A. prezintă o structură organizatorică de tip funcțional. Motivația utilizării unei astfel de structuri organizatorice rezidă în faptul că această structură este cea mai bună pentru firmele integrate vertical, care sunt predominant orientate spre producție.

În perioada analizată cifra de afaceri critice a înregistrat o reducere medie de 613.088,1 lei/an datorită reducerii volumului activității.

Activitatea de producție viticolă a S.C. AGROINDUSTRIALA BUCIUM S.A. se caracterizează prin fluctuații semnificative de la profit la pierdere și invers. Astfel, profitul brut cel mai mare a fost obținut în anul 2004 când acesta a avut o valoare de 556.128 lei iar minimul acestui indicator s-a înregistrat în anul 2008 când a înregistrat o valoare de 102.175 lei. Alternativ cu obținerea acestui profit s-au înregistrat pierderi cu un nivel maxim de 854.826 lei în anul 2005 și 377.049 lei în anul 2007. Pentru întreaga perioadă analizată s-a înregistrat o pierdere medie de 197.767 lei/an.

La S.C. AGROINDUSTRIALA BUCIUM S.A. productivitatea muncii exprimată în unități naturale a avut o evoluție descendentă din anul 2004 până în anul 2008 cu variații importante în funcție de factorii climatici și reducerea suprafeței.

Nivelul maxim al acestui indicator a fost atins în anul 2004 cu o valoare de 20,4 kg/oră-om urmat de nivelul minim înregistrat în anul următor cu o valoare de 3,8 kg/oră-om. Productivitatea medie a fost de 12,7 kg/oră-om cu o reducere anuală de 3,3 kg/oră-om reprezentând 26,2% din media intervalului.

Cel puțin în ceea ce privește randamentul exprimat în unități naturale arată că modul de utilizare a forței de muncă este tot mai inefficient de la an la an chiar dacă prin deciziile conducerii s-a procedat la reducerea personalului odată cu reducerea capacității de producție.

Productivitatea muncii exprimată în unități valorice a avut o tendință diferită față de productivitatea muncii exprimată în unități naturale deoarece, chiar dacă valoarea înregistrată în anul 2004 a fost mai mare decât cea din anul 2008, 10,4 lei/oră-om față de 9,7 lei/oră-om, aceasta a crescut față de medie cu 22,4%. Productivitatea medie anuală a fost de 7,8 lei/oră-om iar creșterea medie a fost de 1,7 lei/oră-om

Nivelul maxim al indicelui de eficiență economică a capitalului a fost atins în anul 2004 cu o valoare de 220,0 urmat de nivelul minim înregistrat în anul 2006 cu o valoare de 82,3 lei. În schimb datorită pierderilor înregistrate în anii 2005 și 2007 s-a obținut de fapt pierderea anuală la 1000 lei capital investit care este de 423,9 lei și respectiv 182,1 lei.

Evoluția rentabilității în funcție de gradul de acoperire a necesarului de forță de muncă înregistrează un trend asemănător cu cel al evoluției profitului brut. Astfel, până la o acoperire a necesarului de forță de muncă cu 100% nu se înregistrează profit, la de 110%, rata profitului este de 5,0%, în creștere cu 13,9% la un grad de acoperire a necesarului de forță de muncă de 120%. Valoarea maximă a ratei profitului este în acest caz de 18,9%.

Analiza influenței experienței profesionale asupra eficienței economice a producției de struguri indică creșterea cea mai importantă a ratei profitului de la varianta cu experiență profesională de 6 ani la varianta cu experiență profesională de 12 ani. În acest interval creșterea ratei profitului a fost de 17,3%, de la o pierdere de 2,3% la o rentabilitate de 15,0%. Această

creștere este urmată ca nivel al performanței de intervalul 30-36 ani unde diferența de rată a profitului a fost de 17,0%, de la o valoare de 23,0% la valoarea de 40,0%

Calitatea fondului funciar influențează pozitiv creșterea rentabilității producției de struguri făcând oportună arendarea sau înființarea plantațiilor pe terenuri de calitate cât mai bună.

Rata profitului are de asemenea un trend ascendent odată cu creșterea calității terenului, de la o valoare negativă care de fapt arată care este pierderea de capital de -2,3% la o rentabilitate de 6,3%. Aceasta crește față de prima valoare pozitivă cu 8,6% (în intervalul 75-80 puncte de bonitare).

Pentru variantele cu terenuri de calitate superioară creșterea a avut un trend mai moderat cu valori de 1,9% pentru intervalul 85-90 puncte de bonitare, 2,0% pentru intervalul 90-95 puncte de bonitare și 1,6% pentru intervalul 95-100 puncte de bonitare.

Rata profitului a fost influențată pozitiv de nivelul de fertilizare chimică până la varianta la care s-au administrat 600 kg/ha unde aceasta a avut o valoare de 11,7%. După această valoare, administrarea unei doze suplimentare de îngrășământ a determinat scăderea ratei profitului cu 3,6% și 7,0% pentru variantele cu 750 kg/ha și respectiv 900kg/ha față de varianta fertilizată cu 600 kg/ha.

În urma utilizării programului de optimizare bazată pe funcția obiectiv de maximizare a profitului brut a rezultat o structură de producție dominată de soiul Muscat Ottonel cu 43,8%, urmată de Feteasca albă cu 21,9%. Ponderea cea mai redusă o deține categoria alte soiuri cu 5,3%.

Aceasta a avut o evoluție crescătoare de la varianta la care nu s-au realizat tratamente chimice și la care nu s-a recuperat prin profit brut nici o parte din cheltuieli, la varianta la care s-au realizat 8 tratamente și la care s-a obținut un profit brut de 21,9 lei raportat la 100 lei cheltuieli.

Optimizarea structurii de producție pe soiuri a plantației de viță de viță având ca obiectiv reducerea cheltuielilor a determinat o redimensionare a suprafețelor parcelelor ocupate cu soiuri care solicită cheltuieli mari prin reducerea acestora în favoarea celor care necesită cheltuieli mai reduse.

Astfel, ponderea cea mai mare în cadrul noii structuri o deține soiul Muscat Ottonel cu 44% iar ponderea cea mai redusă o deține soiul Fetească regală cu cca. 5%

Pe total suprafață se obține o creștere a profitului brut total de peste 1146,4 mii lei în varianta V_1 comparativ cu varianta V_0 , având ca funcție obiectiv maximizarea profitului datorită creșterii ponderii soiurilor a căror profit brut mediu este superior și reducerea ponderii soiurilor

care aduc pierderi. Acest rezultat s-a obținut prin obținerea unui profit brut total de 9828,1 mii lei față de varianta neoptimizată care presupunea o pierdere de 33797,6 mii lei.

Rezultatele obținute arată că există posibilități de sporire a eficienței economice, fără eforturi care să necesite cheltuieli suplimentare, prin cunoașterea precisă a potențialului de producție al soiurilor, a coeficienților economici la ha și concordanța fiecărui soi cu anumite resurse.

Analizând valoarea cheltuielilor în urma minimizării acestora se obține o reducere cu – 25 mii lei în varianta V_2 comparativ cu varianta V_0 , datorită faptului că în structura plantației au fost recomandate soiuri care necesită cheltuieli mai mici raportate la ceilalți indicatori introduși în cadrul modelelor economice (valoarea producției obținute, consum de resurse umane și materiale etc).

Referitor la structura soiurilor pentru cele două variante V_1 și V_2 , putem spune că este optimă acea componentă și structură a soiurilor care asigură obținerea strugurilor în sortimentul și cantitățile care satisfac cerințele departamentului de vinificare, prin folosirea cât mai deplină a terenului, a forței de muncă și a celorlalte resurse, în condițiile de eficiență economică ridicată.